

T. Ostapenko, E. Chekrizova. Accounting expenditure for care and care of massages.

Summary

The features of accounting of expenses, which are spent on laying and maintenance of perennial plantings are considered.

Key words: accounting, long-term plantations, cost accounting.

Петришин Л. П.

Канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування,

Львівський національний аграрний університет,

м. Львів, Україна

lydkar@ukr.net

Цепок В. Р.

Магістр 2 року навчання,

Львівський національний аграрний університет,

м. Львів, Україна

valia.tsepok@ukr.net

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АСПЕКТУ КАПІТАЛУ

Досліджено теоретичні підходи до визначення сутності категорії капітал, розглянуто й узагальнено погляди провідних вчених, представників різних економічних шкіл щодо природи капіталу.

Ключові слова: капітал, власний капітал, активи, ресурси, гроші.

Перша економічна категорія, яка створюється на початку кожного бізнесу – власний капітал. Його розмір в першу чергу визначає майнову ситуацію, фінансову силу та економічну міцність підприємства. Він також виконує функцію гаранта для кредиторів, є постійною основою для фінансування, а також джерелом фінансування. Тому володіти категорією «власний капітал», бути обізнаним в історії виникнення та трактатами дослідників буде корисним як науковцям так і практикам.

Вперше поняття «capitalis» вжив Арістотель у 384-322 рр. до н.е. Він розглядав капітал через призму багатства та поділив дану категорію на два види. До першого він відніс дане природою багатство, яке пов'язане з постійним нагромадженням засобів, необхідних для життя і корисних для держави чи домашнього об'єднання, але яке «не безкінечне, а має свої межі». До другого виду багатства Арістотель відніс процес накопичення грошей, що являє собою «...мистецтво наживати статок, з чим і пов'язане уявлення,

нібито багатство і нажива не мають ніяких меж» Зазначені види багатства були названі Аристотелем «економіка» та «хремастика» [1, с. 224]. Він проклав першу сходинку до розуміння терміну.

Наступні вчені, такі як У.Стаффорд (1554-1612 рр.), Де Сантус (1575-1621 рр.), Г.Скаруфф (1519-1584 рр.) входили до групи меркантилістів. Представники цієї школи вперше прив'язали капітал до процесу виробництва та надали вагомому значення його розвитку як одного з основних стимулів до багатства. Проте сам термін «капітал» меркантилісти не вживали, але ототожнювали його з процесом обігу грошей. Активи як багатство не розглядались взагалі, вчені визнавали тільки золото, срібло та коштовності, бо тільки вони можуть перетворитись у виробничу форму і як наслідок товарну.

Заслугою представників школи фізіократів (Ф. Кене, А. Тюрго) було те, що дослідження причин походження багатства ними було перенесено зі сфери обігу у сферу виробництва, де, на їх думку, і створюється багатство в результаті поєднання праці з природними ресурсами.

Ф. Кене вперше в історії економічної думки запровадив поняття «відтворення суспільного продукту». Також він розмежував його вартісну й натуральну форми, відокремивши поняття «капіталу» і «доходу» [2, с. 194, 223]. Він першим ввів поняття основного та оборотного капіталу.

Загалом вчені даного періоду розглядають капітал як певний запас нагромадженої продукції минулої праці.

Окремо варто виділити думку Карла Маркса, який вперше не став ототожнювати гроші та капітал, а розділив ці два поняття, разом з тим він встановив взаємозалежність, так як гроші за певних умов можуть виконувати роль капіталу і навпаки. К.Маркс перший розтлумачив поняття доданої вартості і створив теорію кругообороту капіталу, що є основою усіх наступних вчень.

З часом капітал набував більш чіткіших образів, науковці вже зійшлись на думці, що капітал має ділитись на основний та оборотний, з'являються

теорії щодо розвитку капіталу не тільки як природного ресурсу і надбань людини, а й капіталу людського потенціалу та ресурсу. Дж. Кларк висловив теорію щодо позичкового капіталу, дійшовши висновку, що запозичені ресурси можуть допомогти підприємству розвиватись з такою самою ефективністю як і власні.

Австрійська школа маржиналізму приділяла велику увагу сутнісним та функціональним ознакам капіталу. Зокрема, Е. Бем-Баверк зробив висновок, що капітал є результатом заощадження та виробництва, і виділив дві форми його функціонування: приватний капітал як сукупність засобів, що призначені для придбання різних благ, та суспільний (виробничий) капітал у формі виробничих споруд, сировини, обігових ресурсів, транспортних засобів тощо [3].

За А. Маршаллом, капітал складається з тих речей, без яких виробництво не могло б здійснюватися з рівною ефективністю, але які не є безкоштовними дарунками природи. Він зробив висновок, що капітал є сховищем певних речей, результатом людських зусиль і відповідних жертв. Але капітал відрізняється від інших форм багатства тим, що може забезпечити зайнятість робітників. Капіталом А. Маршалл вважав ту частину багатства, яка виділяється на одержання доходу у формі грошей або придбання певних речей у сфері обігу. До капіталу учений відносив також знання, організаційні здібності та відповідні виробничі та державні утворення [4, с. 307].

На нашу думку, всі дослідники розуміли поняття капіталу через призму власного бачення і були по своєму праві, оскільки формулювали суть власного капіталу через джерела його створення, складові та зобов'язання власників підприємства. Тракткування капіталу, нагромаджені протягом століть науковою думкою, доводять нам, що необхідно аналізувати сутність капіталу в контексті соціально-економічних та історичних умов його саморозвитку.

Список використаних джерел:

1. Квасницька Р. С. Управління капіталом підприємства через призму еволюції його визначення та змісту як економічної категорії / Р. С. Квасницька // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія : економічна. – Донецьк : ДонНТУ, 2003. – Вип. 56. – С. 223-229.
2. Історія економічних учень: [підручник у 2-х ч.] – Ч. 1 / За ред. В. Д. Базилевича. – [3-тє вид., випр. і доп.] – К.: Знання, 2006. – 582 с.
3. Маршалл А. Принципы экономической науки / Маршалл А.; [пер. с англ.]. - М. : Издат. группа «Прогресс», 1993. – Т. 1. – 415 с.
4. Бем-Баверк Ойген фон. Избранные труды о ценности, проценте и капитале / Ойген фон Бем-Баверк; [предисл. Й.А. Шумпетер; пер. с нем. Л.И.Форберта, А.Санина; пер. с англ. Н.В. Автономовой; пер. с лат. А. А. Россиуса]. – М. : Эксмо, 2009. - 912 с.

L. Petryshyn, V. Tsepok. History of development of economic aspects of capital.

Summary

The theoretical approaches to the definition of the essence of the capital category, reviews and generalizations of the views of leading scholars and representatives of various economic schools on the nature of capital.

Keywords: capital, equity capital, assets, resources, money.

Пісоченко Т. С.

*Канд. екон. наук, асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
pisochenkots@mnaui.edu.ua*

ПІДТРИМКА ЕКСПОРТУ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Проведене дослідження місцевого рівня підтримки зовнішньоекономічної діяльності агропродовольчого підкомплексу в Миколаївській області. Запропоновано сформулювати на базі Регіональної Торгово-промислової палати Територіальний центр підтримки експортерів Миколаївської області.

Ключові слова: експорт, державна підтримка експортерів, Регіонально Торгово-промислова палата, логістична система

Важливою складовою успішної інтеграції України у світовий економічний простір є створення системи державної підтримки експорту та сприятливих умов для вітчизняних виробників конкурентоспроможної продукції на зовнішньому ринку. Зазначимо, що регіональний рівень державної підтримки експорту деяким чином сформований, то місцевий рівень у питаннях залучення до системи підтримки і стимулювання експорту залишений без уваги. Локальний рівень